

**METAMORFÓZY KONCEPTOV VOĽBY A SLOBODY
V TRADÍCII KONTINENTÁLNEJ
A ANALYTICKEJ FILOZOFIE**

Správa z medzinárodného vedeckého workshopu *Concepts of Choice and Freedom in Continental and Analytic Philosophy* (CEU, Budapešť, 25. 2. 2011)

Dňa 25. februára 2011 sa na Stredoeurópskej univerzite (Central European University) v Budapešti uskutočnil medzinárodný vedecký workshop s názvom *Koncepty voľby a slobody v kontinentálnej a analytickej filozofii*. Hlavným organizátorom tohto vedeckého podujatia bola katedra filozofie Stredoeurópskej univerzity, ktorej zástupcovia pri príprave workshopu aktívne spolupracovali s partnermi z Filozofického ústavu Slovenskej akadémie vied. Idea spoločného vedeckého seminára týchto dvoch akademických pracovísk vznikla už dávnejšie a jej realizáciu predchádzalo viacero vzájomných stretnutí na slovenskej i maďarskej akademickej pôde. Spoločný priestor na diskusiu o aktuálnych filozofických témach vznikol najmä vďaka viacročnej kooperácii Zoltána Wágnera z katedry filozofie CEU a Martina Muránskeho z Filozofického ústavu SAV. Prvým krokom k spolupráci oboch pracovísk bola študijná stáž Zoltána Wágnera na Filozofickom ústave SAV (2008 – 2009). Po ukončení jeho pôsobenia v Bratislave pozvala Stredoeurópska univerzita Martina Muránskeho do Budapešti, kde vo februári 2009 vystúpil s prednáškou *Is There an Absolute Obligation to Ethics? (Existuje absolútny záväzok voči etike?)*. Po nej nasledovali dve prednášky Zoltána Wágnera na pôde Filozofického ústavu SAV: *Free Will and Ideal Agency (Slobodná vôľa a ideálne konanie)* (marec 2009) a *Reflectivity, Caring and Agency* (február 2011). Zoltán Wágner publikoval výsledky svojho výskumu aj v časopise *Filozofia* v článku s názvom *Intentions and Agency (Intencie a konanie)* (8/2009).

Vedecký seminár *Koncepty voľby a slobody v kontinentálnej a analytickej filozofii* bol prirodzeným pokračovaním tejto spolupráce, pričom platformou spoločného diskurzu sa po prvýkrát stal celodenný workshop. Za katedru filozofie CEU sa na ňom ako prednášajúci zúčastnili David Weberman (USA), Damir Čičić (Srbsko) a Zoltán Wágner (Maďarsko), Filozofický ústav SAV zastupovali Martin Muránsky a Peter Šajda. Slovenskú filozofickú obec reprezentovala aj Jana Muránska z Bratislavskej medzinárodnej školy liberálnych štúdií (BISLA). Spoločné filozofické uvažovanie jednoznačne profitovalo aj z diskusných vstupov ďalších prítomných akademických pracovníkov z Ruskej federácie, Rumunska a iných krajín.

Cieľom workshopu bola kritická reflexia konceptov voľby a slobody v myslení kľúčových postáv západnej filozofie poosvietenského obdobia. V úvodných príspevkoch workshopu sa Peter Šajda a David Weberman venovali spôsobom, akými sa k otázke slobody a voľby postavili myslitelia, ktorí zásadným spôsobom formovali tradíciu filozofie existencie (S. Kierkegaard, J.-P. Sartre). Práve táto tradícia sa do dejín filozofie zapí-

sala svojím dôrazom na schopnosť jednotlivca voliť seba samého, svoju relacionálnu angažovanosť a svoju hodnotovú orientáciu. Obidva príspevky tiež poukázali na to, ako sa neskorší myslitelia kontinentálnej tradície vyrovnávali s dedičstvom existenciálnej filozofie a kriticky reagovali na dynamický „priestor“ slobody a voľby jednotlivca, vymedzený Kierkegaardom a Sartrom (R. Guardini a M. Foucault). Martin Muránsky sa vo svojej prednáške zameril na odkaz Kantovej praktickej filozofie, pričom zvláštnu pozornosť venoval kritickej translácii Kantových konceptov v myslení Ernsta Tugendhata, ktorý zohral významnú úlohu v rozvoji analytickej filozofie v germanofónnom prostredí. Kľúčovou témou prechodu od metafyzicko-esencialistickej tradície k analytickému pohľadu sa stáva Tugendhatov výklad Kantovho tvrdenia „Mohol som konať inak“ – stanovisko zodpovednosti vo vzťahu k iným a k sebe samému – ako predpokladu a základu intersubjektívne danej praxe. Dialóg kontinentálnej a analytickej tradície pokračoval v prezentácii Zoltána Wágnera, ktorý vo svojej komparatívnej štúdií predstavil možné prieniky a dôležité diferencie medzi ideovými projektmi Martina Heideggera a Harryho Frankfurta. Reflexia slobody v analytickej filozofii bola predmetom skúmania Damira Čičića, ktorý sa prednostne zameril na problematiku vôľových aktov a poukázal na kritiku karteziánskeho dualizmu v myslení Gilberta Ryla. Tematický diapazón filozofického diskurzu o možnostiach konceptualizácie voľby a slobody rozšíril príspevok Jany Muránskej, ktorá vo svojom vstupe predstavila najnovšie diskusie o delimitácii slobody v oblasti aplikovanej etiky.

Spolupráca akademických pracovísk katedry filozofie Stredoeurópskej univerzity, Filozofického ústavu SAV a Bratislavskej medzinárodnej školy liberálnych štúdií bude pokračovať aj naďalej. Na jeseň tohto roku sa ich zástupcovia stretnú v Bratislave na fóre 7. ročníka Bratislavských filozofických dní, ktoré už tradične organizuje Filozofický ústav SAV. Výstupy z vedeckého workshopu *Koncepty voľby a slobody v kontinentálnej a analytickej filozofii* budú tiež publikované v tematickom čísle časopisu *Filozofia*, čím sa slovenskému i zahraničnému čitateľovi umožní priamy kontakt s filozofickým diskurzom, ktorý spoločne tvorí táto medzinárodná skupina mysliteľov.

Peter Šajda

Mgr. Peter Šajda, PhD.
Filozofický ústav SAV
Klemensova 19
813 64 Bratislava 1
SR
e-mail: sajdas@yahoo.com